

УДК 347.826:343

DOI 10.33251/2707-8620-2020-2-154-161

МОСКАЛЕНКО Сергій Іванович,
доктор юридичних наук,
доцент кафедри права та
правового регулювання авіаційної діяльності
Львівська академія
Національного авіаційного університету
ORCID: 0000-0001-7393-7775

ЗЕЛЕНСЬКИЙ Сергій Миколайович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та
правового регулювання авіаційної діяльності
Львівська академія
Національного авіаційного Університету
ORCID: 0000-0002-0945-4485

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ Авіаційних робіт з Використанням безпілотних літальних апаратів (далі - БПЛА) у сфері кримінального правосуддя

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі - КПК України) враховує позитивний досвід зарубіжних країн у сфері протидії злочинності, демократичні і прогресивні здобутки науки кримінального процесу, розробки видатних вчених-процесуалістів. Зміни, що відбулися у кримінальному процесуальному законодавстві змушують переосмислити по-новому та проаналізувати їх з урахуванням реформування правоохоронних та судових органів, зміною змісту їх діяльності.

Зокрема, не викликає сумніву необхідність визначення ролі правових засад проведення авіаційних робіт, зокрема з використанням безпілотних літальних апаратів (далі - БПЛА) у сфері кримінального правосуддя. Виникає потреба розглядати БПЛА одним із засобів встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Проведення авіаційних робіт з використанням БПЛА у сфері кримінального правосуддя розглядаємо як шлях для встановлення фактів, що стосуються конкретного кримінального провадження.

Для застосування БПЛА у правоохоронній діяльності національне законодавство передбачає три складові: реєстрацію, сертифікацію, а також проходження процедури отримання дозволу на здійснення ними польотів. Наявність сертифікатів та дозволів на використання БПЛА необхідна для забезпечення доказового значення інформації, отриманої з їх допомогою.

Встановлено, що використання БПЛА у сфері кримінального правосуддя може мати, як процесуальне, організаційне, оперативне, так і профілактичне значення. Пропонується усі норми права, що стосуються використання БПЛА у кримінальному провадженні, поділяти на дві групи: перша - це норми, що забезпечують порядок виконання та обслуговування і безпеку польотів, друга - норми, що регламентують порядок застосування БПЛА у слідчо-оперативній діяльності та профілактиці кримінальних правопорушень.

Збирання і перевірка доказів на досудовому розслідуванні шляхом проведення авіаційних робіт створює передумови для ухвалення судом законного і справедливого рішення по суті кримінальної справи. Повнота реалізації конституційних прав людини і громадянина залежить від повноти зібраних стороною обвинувачення доказів. Допустимими можуть бути тільки фактичні дані, одержані відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства.

Ключові слова: *Авіаційні роботи, безпілотний літальний апарат, кримінальне правосуддя, процесуальні гарантії, докази, слідчі (розшукові) дії, законність, справедливість.*

Постановка проблеми. Значення для суспільства правових засад проведення авіаційних робіт у сфері кримінального правосуддя передусім проявляється в тому, що отримані з їх допомогою докази служать процесуальними гарантіями законності та справедливості, враховуються при ухваленні вироку у суді. Саме авіаційні роботи сприяють визначенню правового статусу особи у кримінальному провадженні, яка є суб'єктом кримінальних процесуальних правовідносин, визнаючи гідність і цінність кожної людини. Визначаємо поняття правового регулювання проведення авіаційних робіт у сфері кримінального правосуддя як «гарантію», що охоплює усю сукупність об'єктивних чинників, спрямованих на практичну реалізацію прав та свобод, а також на усунення можливих перешкод їх повного або належного здійснення.

В Україні реалізація намічених правових реформ та впровадження передбачених ними світових стандартів кримінального правосуддя спричиняє необхідність реформування правоохоронних та судових органів, зміни щодо змісту їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження, пов'язані з потребою чіткого визначення ролі та змісту правових засад проведення авіаційних робіт, зокрема з використанням безпілотних літальних апаратів (далі - БпЛА) у сфері кримінального правосуддя, без сумніву актуальні. Увагу вчених також завжди привертала дослідження правових засад діяльності цивільної авіації, зокрема необхідно згадати роботи Н. Моїсеєвої, С. Москаленко, І. Островської, В. Череватюк, В. Зуєвої.

Правові засади проведення розслідування та загально теоретичні проблеми кримінального процесу у зазначеному правовому інституті було об'єктом дослідження та вивчення таких вчених-процесуалістів, як Ю. Грошевого, А. Дубинського, О. Капліної, О. Ларіна, М. Михеєнко, Д. Письменного, М. Погорецького, В. Попелюшко, С. Стахівського, В. Тертишника, Л. Удалової, В. Шибіко та ін.

Актуальність. Кардинальні зміни, що відбулися в період реформ, стосуються й інституту процесуальних дій. Тому не викликає сумніву актуальність теоретичного осмислення, систематизації й аргументації принципів кримінального провадження, які стосуються забезпечення законності та справедливості. Слід зауважити, що розслідування будь-якої події у суспільному житті потребує його відповідності засадам верховенства права, законності, об'єктивності, справедливості, неупередженості та ін. Особливо це стосується розслідувань про події, що пов'язані з позбавленням життя людини, нанесенням тілесних ушкоджень або іншими суттєвими порушеннями прав людини. Саме такими є авіаційні події за визначенням, що міститься у п. 4 ч. 1 ст. 1 Повітряного кодексу України (далі - ПК України) [1].

У цьому є потреба, оскільки необхідно, щоб результати розслідування могли бути покладені в основу рішення незалежного органу. Таке рішення повинно задовольняти потреби суспільства. В першу чергу потрібно встановити у ході розслідування чи не сталася подія, що розслідується з вини особи, яку можливо притягнути до одного з видів юридичної відповідальності. Для цього потрібно виключити, що сталась подія в результаті дій не підвладних людині сил природи чи техногенних факторів і чи передбачала і могла передбачити особа, щодо якої вирішується питання притягнення до відповідальності, небезпечні наслідки своєї діяльності. Такі розслідування проводяться в межах кримінального провадження і відповідно його загальних засад.

Мета та завдання. Метою дослідження є визначення ролі і значення правових засад проведення авіаційних робіт з використанням БпЛА у сфері кримінального правосуддя. Завданням є обґрунтування необхідності розгляду БпЛА засобом встановлення об'єктивної істини і справедливості у кримінальному правосудді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одразу висуваємо тезу, що по суті не можна вважати розслідуваннями авіаційних подій ті, які проводяться Національним бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами (далі - НБРЦА або Національне бюро). Проте, за ч. 6 ст. 119 ПКУ якщо під час розслідування працівники Експертної установи з розслідування авіаційних подій, тобто НБРЦА, виявили злочинні дії чи бездіяльність окремих осіб чи організацій, вони зобов'язані повідомити про це відповідні органи прокуратури України.

Дана установа була створена Постановою КМ України від 21 березня 2012 р. № 228 «Про утворення Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ України № 1179 від 24.12.2019) [2] відповідно до ст. 9 Повітряного кодексу України. У цій постанові зазначено, вона є спеціалізованою експертною установою з розслідування авіаційних подій.

До речі Положення про Національне бюро втратило чинність на підставі Постанови КМ України № 1179 від 24.12.2019 р. Впродовж вже трьох місяців цього року нормативно-правового акта, що регулює діяльність цієї установи немає.

Зазначимо, що експертна установа повинна сприяти, допомагати у розслідуванні, а не проводити розслідування. Особа, яка проводить експертизу, виступає експертом (особою, яка володіє спеціальними знаннями, але не у галузі права, і яку залучають для проведення експертизи) і не може бути водночас слідчим, тобто особою, яка проводить розслідування.

Слід зауважити без коментарів стосовно неупередженості НБРЦА. Постанова КМ України від 3 жовтня 2012 р. № 903 «Деякі питання Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами» затверджує схему посадових окладів (тарифних ставок) працівників Національного бюро. Директор має місячний посадовий оклад (тарифна ставка) 9 210 грн. Начальник управління - в межах 5 150-5 515 грн. Начальник відділу у складі управління; завідувач самостійного сектору - 5 095-5 355 грн. Завідувач сектору у складі управління; державний експерт з розслідування авіаційних подій - 4 970-5 140 грн. Помічник директора - 3 900-4 180 грн. Провідні: інженер, фінансист, бухгалтер, економіст, юрисконсульт - 3 130-3 390. Преміювання директора Національного бюро та його заступників, установа їм надбавок та доплат до посадового окладу, надання матеріальної допомоги здійснюється у порядку та розмірах, що встановлені цією постановою, за рішенням Міністра інфраструктури у межах коштів на оплату праці

За ч. 1 ст. 119 ПКУ метою розслідування авіаційної події або інциденту є встановлення їх причин і вжиття заходів щодо запобігання таким подіям у майбутньому. Таке розслідування за цим Законом є технічним розслідуванням. У цьому Законі також йдеться про те, що експертна установа з розслідування авіаційних подій, якою є НБРЦА, за результатами розслідування не приймає рішення про вину чи відповідальність юридичних або фізичних осіб.

Будь-яке адміністративне, службове, прокурорське, судове розслідування авіаційних подій та інцидентів для встановлення вини або відповідальності юридичних або фізичних осіб має відбуватися окремо від будь-якого розслідування, проведеного НБРЦА.

Таким чином зазначимо, що основна увага при розслідуванні авіаційної події або інциденту НБРЦА приділяється лише збору та аналізу інформації про авіаційні події та інциденти, встановленню причин та/або супутніх їм факторів для підготовки висновків і розроблення рекомендацій щодо забезпечення безпеки авіації з метою запобігання авіаційним подіям.

Потребує детального нормативного врегулювання питання взаємодії НБРЦА з відповідними центральними органами виконавчої влади, зокрема з Службою безпеки України, органами прокуратури та Національної поліції з метою забезпечення відповідності розслідування авіаційних подій засадам верховенства права, законності, об'єктивності, справедливості, неупередженості та ін.

Потрібно визначити роль та значення виконуваних авіаційних робіт з використанням безпілотних літальних апаратів у сфері кримінального правосуддя для встановлення фактів, що стосуються конкретного кримінального провадження. Так, принципово новим та прогресивним у цьому аспекті стало законодавче закріплення понять «слідчі (розшукові) дії» (далі - СРД) та їх різновиду «негласні слідчі (розшукові) дії» (далі - НСРД). Означене поєднання усіх способів отримання доказів, закріплених у кримінальному процесуальному законі, спонукає до дискусій стосовно їх отримання в ході проведення авіаційних робіт з використанням БПЛА та забезпечення права кожного з учасників кримінального провадження на справедливість у кримінальному процесі.

Різні погляди вчених відбиваються також і у визначенні ролі та значенні БПЛА у кримінальному провадженні. У широкому розумінні слідчими називають усі процесуальні дії уповноваженої законом особи, слідчого, які він проводить. Виконання їх потрібно для реалізації завдань кримінального провадження. Отже, шляхом виконання слідчих дій з використанням БПЛА відбувається реалізація засад законності і справедливості, закладених у норми чинного кримінального процесуального закону. У вузькому значенні - це дії пізнавального характеру, що проводить слідчий, спрямовані на всебічне та повне встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні.

На основі аналізу національного законодавства, що регулює застосування БПЛА можна зробити висновок про те, що для використання їх у правоохоронній діяльності передбачено три складових: реєстрацію, сертифікацію, а також проходження процедури отримання дозволу на здійснення ними польотів. Відсутність сертифікатів та дозволів на використання БПЛА може призвести до втрати доказового значення інформації, отриманої з їх допомогою. Використання БПЛА у сфері кримінального правосуддя може мати, як процесуальне, організаційне, оперативне, так і профілактичне значення.

З метою визначення правових засад застосування БПЛА як літального апарату під час здійснення слідчо-судової та оперативно-розшукової діяльності слід окреслити коло законів і підзаконних нормативно-правових актів, що містять правила й умови польотів повітряних суден на території України. Основні правові засади діяльності в галузі авіації визначено у ПК України. Зокрема, важливим для досягнення мети цієї публікації є визначення у ньому понять БПЛА та авіаційних робіт, що можуть виконуватися з допомогою БПЛА, з зазначенням аерофотозйомки, патрулювання тощо, важливих для протидії злочинам, що вчиняються також із використанням БПЛА. Так, за даними, оприлюдненими Національним бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами (далі - НБРЦА), у 2016 році суттєво (у 7 разів) збільшилась кількість порушень пов'язаних з несанкціонованим перетином державного кордону України. Крім того, користувачі повітряного простору, у т.ч. контрабандисти, почали активно використовувати безпілотні літальні апарати (БПЛА). У 2016 році, вперше, зареєстровано 19 несанкціонованих випадків експлуатації БПЛА [2].

Незважаючи на особливий характер застосування БПЛА та функціональне призначення тих технічних засобів, які вони можуть на собі нести, цей процес повинен бути врегульованим нормами законів і підзаконних правових актів, що забезпечують законність і справедливість кримінального правосуддя. Усі норми можна поділити на дві групи: перша - це норми, що забезпечують порядок виконання та обслуговування і безпеку польотів, друга - норми, що регламентують порядок застосування БПЛА у слідчо-оперативній діяльності та профілактиці кримінальних правопорушень. БПЛА, як один з різновидів літальних апаратів, може застосовуватись для огляду місця події, що має значну територію поширення, в оперативній роботі - для отримання відомостей про підготовку кримінального правопорушення, для профілактики - охорона громадського порядку шляхом здійснення патрулювання з допомогою БПЛА. Детальний аналіз національного законодавства та проведених наукових досліджень, перевірка їх практикою сприяє вдосконаленню правового регулювання цього процесу.

У ст. 4 ПК України визначено, що метою використання повітряних суден державною авіацією є захист національної безпеки держави та її населення. Виконання цих завдань може бути покладено на спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади, органи Національної поліції, органи з питань цивільного захисту, органи охорони державного кордону України, митні органи тощо. Державним вважається повітряне судно, що застосовується у військовій, митній та прикордонній службах, службі цивільного захисту та в органах внутрішніх справ. Таке повітряне судно повинно бути зареєстроване у встановленому законом порядку. Для використання державних повітряних суден і літальних апаратів у слідчо-судовій діяльності, оперативно-розшуковій роботі необхідно підтримувати льотну придатність державних повітряних суден, забезпечувати допуск авіаційного персоналу до виконання польотів і проведення робіт, що забезпечують виконання польотів, забезпечувати охорону повітряних суден, безпосереднє виконання та забезпечення польотів, пошук і рятування у разі необхідності, випробування та прийняття в експлуатацію нових типів повітряних суден, призначених для використання в державній авіації.

Правила, що встановлюють порядок організації та проведення польотів безпілотних авіаційних комплексів державної авіації України, затверджені Наказом від 08.12.2016 р. № 661 Міністерства оборони України [3]. Реєстрація державних повітряних суден України регламентується Правилами реєстрації державних повітряних суден України та Правилами сертифікації екземпляра державного повітряного судна України, які затверджені наказом наказ Міністерства оборони України від 07 лютого 2012 р. № 63 [4]. Ці правила встановлюють, що у реєстр державних повітряних суден України, який ведеться Управлінням регулювання діяльності державної авіації України, повинні бути включені БПЛА незалежно від їх характеристик. Польоти державних повітряних суден, які не зареєстровані в реєстрі державних повітряних суден (далі - РДПС) України, забороняються. Отже, для використання БПЛА у слідчо-оперативній роботі потрібно включення їх до РДПС. На відміну від цього порядку у державному реєстрі цивільних повітряних суден України не підлягають реєстрації безпілотні повітряні судна, максимальна злітна вага яких не перевищує 20 кілограмів і які використовуються для розваг та спортивної діяльності.

Застосування в правоохоронній діяльності БПЛА має бути узгоджено із вимогами, які встановлюються для використання повітряного простору нашої держави, зазначеними у Постанові Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 401 «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України» [5] (далі - Положення). Ним врегульовано діяльність, державних органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і підпорядкування, пов'язану з використанням повітряного простору, яка може загрожувати безпеці польотів повітряних суден та інших літальних апаратів. Така діяльність провадиться відповідно до вимог цього Положення в частині, що стосується порядку використання повітряного простору. У п. 12 названого Положення зазначені види діяльності вважаються допустимими лише після отримання відповідного дозволу (сертифіката, ліцензії) та за умови дотримання правил безпеки польотів. В Авіаційних правилах України, частина 21 «Сертифікація повітряних суден, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» АПУ-21 (Part-21), затверджених наказом Міністерства інфраструктури України від 17 січня 2014 року № 27 [6], не згадується поняття БПЛА та не передбачено порядок його сертифікації. У п. 32 Положення, зазначено, що забезпечення польотів повітряних суден може здійснювати особа, яка отримала відповідну освіту і в встановленому порядку допущена до виконання робіт, пов'язаних БПЛА.

Цей короткий огляд національних нормативних актів показує, що можна використовувати БПЛА у слідчо-оперативній роботі після надання дозволу працівникам відповідних підрозділів на здійснення польотів БПЛА. Водночас, такі працівники повинні мати відповідну освіту і у встановленому порядку бути допущені до виконання робіт, пов'язаних БПЛА. Потребує правового врегулювання і порядок допуску працівників слідчих

і оперативних підрозділів до здійснення польотів БпЛА. Невжиття відповідних заходів щодо правового забезпечення використання слідчими і оперативними підрозділами БпЛА може в привести до визнання недопустимими доказів, здобутих з допомогою БпЛА. Йдеться про можливі випадки оскарження в судовому порядку правових підстав використання оперативно-технічних засобів чи спеціальної техніки, що переносились з допомогою БпЛА. До того ж, відсутність відповідної освіти та допуску в особи, яка забезпечує польоти, а також нездійснення сертифікації може призвести до використання відповідними підрозділами БпЛА, які не відповідають вимогам безпеки. Експлуатація таких БпЛА може створити небезпеку для життя і здоров'я людей або спричинити настання інших тяжких наслідків чи загрожувати безпеці повітряних польотів.

В сучасних умовах спостерігається зростання протидії органам досудового розслідування з боку осіб які вчинили злочини. Тому, першочергове значення має вимога невідкладного проведення процесуальних дій, слідчих і розшукових, направлених на встановлення фактів, що можуть мати доказове значення, встановлення і розшук злочинців. Йдеться також про встановлення балансу цінностей, тих, які втрачаються, зменшення гарантій законності, і тих, за рахунок яких підвищується ефективність кримінального провадження, враховуючи проведення НСРД з використанням БпЛА. Постає необхідність формування таких інститутів досудового і судового кримінального провадження, які б усували сумніви щодо упередженості кримінального провадження, достовірності отриманих доказів, свавільного втручання у права і свободи людини.

На досудовому розслідуванні під час збирання і перевірки доказів створюються передумови для оцінки доказів і ухвалення судом законного і справедливого рішення по суті кримінальної справи. Від цього залежить, як повнота реалізації конституційних прав людини і громадянина, так і нехтування ними. Виходячи з того, що за чинним кримінальним процесуальним законом України сторони мають нерівні можливості у доказуванні на досудовому розслідуванні, то і переважно в судах розглядають допустимість чи недопустимість доказів, отриманих стороною обвинувачення. Визнаватися допустимими і використовуватися як докази у кримінальній справі можуть тільки фактичні дані, одержані відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства. Обвинувачення у вчиненні злочину не може бути обґрунтоване фактичними даними, одержаними незаконним способом, а саме: з порушенням закріплених Конституцією України прав і свобод людини і громадянина; з порушенням установлених законом порядку, засобів, джерел отримання фактичних даних; не уповноваженою на те особою тощо.

У кримінальному судочинстві, де встановлені слідчим і судом факти стають підставою для прийняття відповідальних рішень, що стосуються долі людини, особливо важливою є достовірність використовуваних знань. Вимоги об'єктивності і справедливості цілком узгоджуються із засадою змагальності в кримінальному процесі. Вона не є самоцінністю. Цінність її проявляється тільки в тому випадку, коли вона сприяє виконанню завдань кримінального судочинства та досягненню мети, заради якої суспільство і організує судовий розгляд кримінальних справ.

Висновки. СРД є водночас способом встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні і гарантією його справедливості, тобто складовими елементами механізму, правового інституту, що забезпечує право кожної особи на справедливість у кримінальному провадженні. Законність та справедливість у кримінальному провадженні виступають основними засадами, що забезпечують від обвинувального ухилу під час прийняття рішення та проведення СРД, дозволяють уникнути суб'єктивізму, тенденційності чи навіть свавілля, всьому, що перетворює кримінальне судочинство у знаряддя утисків підозрюваного, обвинуваченого, ототожнення його з винуватим. У безпосередньо-процесуальному значенні СРД з використанням БпЛА забезпечують у кримінальному провадженні отримання таких знань зі встановлення об'єктивної істини, які є необхідною умовою для забезпечення його справедливості та правосудності ухваленого судом рішення з

тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Перспективними для подальших розвідок у даному напрямі вважаємо дослідження порядку, строків проведення СРД з використанням БПЛА, забезпечення можливості у судовому порядку перевірки законності та справедливості обмеження на час проведення СРД прав і свобод людини. Лише за таких умов обвинувальний вирок суду може вважатися справедливим у кримінальному правосудді і таким, у якому обґрунтовано визнаються винуватими тільки особи, що дійсно вчинили кримінальне правопорушення.

Список використаних джерел

1. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI / Відомості Верховної Ради України. 2001. № 48–49. Ст. 536.
2. Аналіз порушень порядку використання повітряного простору України. Національне бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами. 2016. URL: http://www.nbaai.gov.ua/uploads/pdf/PPVPP_2013-2016.pdf (дата звернення: 20.02.2020).
3. Про затвердження Правил виконання польотів безпілотними авіаційними комплексами державної авіації України: наказ Міністерства оборони України від 08 груд. 2016 р. № 661. Офіційний вісник України від 14 лют. 2017 р. 2017. № 13. С. 86. Ст. 378.
4. Правила реєстрації державних повітряних суден України та Правила сертифікації екземпляра державного повітряного судна України: наказ Міністерства оборони України від 07 лют. 2012 р. № 63. Офіційний вісник України від 30 березня 2012 р. 2012. № 22. С. 257. Ст. 852.
5. Про затвердження Положення про використання повітряного простору України: постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 401 / Офіційний вісник України від 19 квітня 2002 р. 2002. № 14. С. 85. Ст. 727.
6. Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 21 «Сертифікація повітряних суден, пов'язаних з ними виробів, компонентів та обладнання, а також організацій розробника та виробника» АПУ-21 (Part-21): наказ Міністерства інфраструктури України від 17 січ. 2014 р. № 27. Офіційний вісник України. 2014. № 17. С. 29. Ст. 522.

References

1. Povitryany`j kodeks Ukrayiny` [Air Code of Ukraine]. Zakon Ukrayiny` vid 19 trav. 2011 r. № 3393-VI. Vidomosti Verhovnoyi Rady` Ukrayiny`. 2001. № 48-49. St. 536. [in Ukrainian].
2. Analiz porushen` poryadku vy`kory`stannya povitryanogo prostoru Ukrayiny` [Analysis of violations of the order of use of airspace of Ukraine]. Nacional`ne byuro z rozsliduvannya aviacijny`x podij ta incy`dentiv z cy`vil`ny`my` povitryany`my` sudnamy`. 2016. Retrieved from: http://www.nbaai.gov.ua/uploads/pdf/PPVPP_2013-2016.pdf. [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennya Pravy`l vy`konannya pol`otiv bezpilotny`my` aviacijny`my` kompleksamy` derzhavnoyi aviaciyi Ukrayiny` [About the statement of Rules of performance of flights by unmanned aviation complexes of the state aviation of Ukraine]: nakaz Ministerstva oborony` Ukrayiny` vid 08 grud. 2016 r. № 661. Oficijny`j visny`k Ukrayiny` vid 14 lyut. 2017 r. 2017. № 13. S. 86. St. 378. [in Ukrainian].
4. Pravy`la reyeestraciyi derzhavny`x povitryany`x suden Ukrayiny` ta Pravy`la serty`fikaciyi ekzemplara derzhavnogo povitryanogo sudna Ukrayiny` [Rules for registration of state aircraft of Ukraine and Rules for certification of a copy of a state aircraft of Ukraine]: nakaz Ministerstva oborony` Ukrayiny` vid 07 lyut. 2012 r. № 63. Oficijny`j visny`k Ukrayiny` vid 30 bereznya 2012 r.. 2012. № 22. S. 257. St. 852. [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro vy`kory`stannya povitryanogo prostoru Ukrayiny` [*On approval of the Regulations on the use of airspace of Ukraine*]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 29 bereznya 2002 r. № 401. Oficijny`j visny`k Ukrayiny` vid 19 kvitnya 2002 r.. 2002. № 14. S. 85. St. 727. [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennya Aviacijny`x pravyl` Ukrayiny`, Chasty`na 21 "Serty`fikaciya povitryany`x suden, pov'yazany`x z ny`my` vy`robiv, komponentiv ta obladnannya, a takozh organizacij rozrobnny`ka ta vy`robnny`ka" APU-21 (Part-21) [*On approval of the Aviation Rules of Ukraine, Part 21 "Certification of aircraft, related products, components and equipment, as well as organizations of the developer and manufacturer" APU-21 (Part-21)*]: nakaz Ministerstva infrastruktury` Ukrayiny` vid 17 sich. 2014 r. № 27. Oficijny`j visny`k Ukrayiny`. 2014. № 17. S. 29. St. 522. [in Ukrainian].

MOSKALENKO Sergeyh, Doctor of Law, Associate Professor of Law and Legal Regulation aviation activities of the flight academy National Aviation University;

ZELENSKY Sergey, Doctor of Law, Associate Professor of Law and Legal Regulation aviation activity of the flight academy of the National Aviation University.

LEGAL PRINCIPLES OF HOLDING AVIATION WORKS USING UNMANNED AIRCRAFT (FURTHER - UAV) IN CRIMINAL JUSTICE

***Abstract.** The current Criminal Procedure Code of Ukraine (hereinafter referred to as the CCP of Ukraine) takes into account positive experience of foreign countries in the field of combating crime. The CCP reflects both the democratic and progressive achievements of the science of criminal procedure and the developments of outstanding procedural scientists. Changes that have occurred in the criminal procedural legislation make us rethink and re-analyze them in the light of the reform of law enforcement and judicial bodies, changing the content of their activities.*

Besides, there is no doubt about the need of determining the role of the legal framework for aviation operations, in particular the use of unmanned aerial vehicles (hereinafter referred to as UAVs) in the criminal justice field. It is necessary to consider UAV as one of the means of establishing objective truth in criminal proceedings. Carrying out aviation work using UAVs in the criminal justice field is seen as a way to establish facts pertaining to a particular criminal proceeding.

For the use of UAVs in law enforcement activities, the national legislation provides for three components: registration, certification, and the procedure for obtaining a permit to fly them. Certificates and permits for the use of UAVs are necessary to ensure the evidentiary value of the information obtained through them.

It has been established that the use of UAVs in the field of criminal justice can have both procedural, organizational, operational and preventive value. It is proposed to divide all rules of law relating to the use of UAVs in criminal proceedings into two groups: the first one is the rules providing the procedure for the operation, maintenance and safety of flights, the second - the rules governing the use of UAVs in criminal investigation activities and crime prevention.

Collecting and verifying evidence at a pre-trial investigation by conducting aviation works creates the preconditions for a court to make a lawful and fair decision on the merits of a criminal case. The completeness of the realization of constitutional human and citizen rights depends on the completeness of the evidence collected by a party of prosecution. Only factual data obtained in accordance with the requirements of criminal procedural law may be admissible.

Key words. Aviation works, unmanned aerial vehicle, criminal justice, procedural guarantees, evidence, investigative (search) actions, legality, justice.

Одержано редакцією: 19.05.2020 р.
Прийнято до публікації: 29.05.2020 р.